

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені Т. Г. ШЕВЧЕНКА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
НАУКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ВІДДІЛ

***ВАЛЕНТИНА ЛЕОНІДІВНА
ШЕВЧЕНКО***

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

ЧЕРНІГІВ
2016

УДК 016:929
ББК Я19:Ч48
Ш37

Рекомендовано до друку методичною радою Наукової бібліотеки Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Протокол № 6 від 6.12.2016 р.

Укладач

Л. А. Іполітова, провідний бібліограф

Відповідальний редактор

Г. Г. Макарова, канд. пед. наук, директор Наукової бібліотеки ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка

Ш37 Валентина Леонідівна Шевченко : біобібліогр. покажч. / уклад. Л. А. Іполітова ; відп. ред. Г. Г. Макарова. – Чернігів, 2016. – 32 с.

Біобібліографічний покажчик «Валентина Леонідівна Шевченко» підготовлено працівниками науково-бібліографічного відділу Наукової бібліотеки ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка.

У покажчику вміщено матеріал про життєвий і творчий шлях, а також список опублікованих праць кандидата біологічних наук, доцента кафедри екології та охорони природи ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка Валентини Леонідівни Шевченко.

УДК 016:929
ББК Я19:Ч48

Наукова бібліотека ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка
Науково-бібліографічний відділ, 2016

Від упорядників

Біобібліографічний покажчик «Валентина Леонідівна Шевченко» продовжує серію «Наукова спадщина викладачів ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка». Він містить відомості про науковий та методичний доробок кандидата біологічних наук, доцента кафедри екології та охорони природи Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка Шевченко Валентини Леонідівни.

До покажчика увійшли опубліковані праці: підручники, навчально-методичні посібники, статті з фахових видань та видань, що продовжуються, збірників наукових праць ВНЗ, матеріалів науково-практичних конференцій та з інших джерел. Усього – 77 наукових праць.

Представлений біобібліографічний покажчик складається з таких розділів:

- Автобіографія
- Слово про Науковця, Вчителя, Колегу
- Хронологічний покажчик праць Валентини Леонідівни Шевченко
- Іменний покажчик співавторів
- Покажчик природно-географічних назв

У покажчику дотримано хронологічний характер розміщення опублікованих праць у прямій послідовності. У межах одного року матеріал розміщено за алфавітом назв. Бібліографічний опис і скорочення слів здійснено за чинними в Україні стандартами та згідно з рекомендаціями ЦНБ імені В. І. Вернадського щодо складання та оформлення біобібліографічних покажчиків.

Видання розраховане на науковців, викладачів хіміко-біологічних факультетів ВНЗ, учителів та методистів, студентів, магістрантів та аспірантів, працівників бібліотек. Воно може бути використане у науково-дослідній, науково-методичній, науково-педагогічній та професійній діяльності.

Автобіографія

Народилася 10 серпня 1956 року в м. Чернігові. Вибір професії був визначений з дитинства. Дуже любила природу, цікавилась її тваринним і рослинним світом, мріяла стати вченим – біологом. З п'ятого класу почала відвідувати заняття гуртків обласної станції юних натуралістів.

Після закінчення Чернігівської середньої школи № 6 вступила на біологічний факультет Київського університету імені Тараса Шевченка. Спеціалізувалась на кафедрі зоології безхребетних тварин. Курсова робота була присвячена маловивченій групі двокрилих з родини Зимові комарики (*Trichoceridae*), а дипломна робота – вивченню круглих червів – шкідників цукрових буряків. Після закінчення університету, за направленням, працювала в Українському головному науково-дослідному інституті сільськогосподарської мікробіології. У 1979 році вступила до аспірантури при Всесоюзному науково-дослідному інституті цукрових буряків.

У 1985 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Еколого-біологічні особливості *Longidorus elongates* при паразитуванні на цукрових буряках» за спеціальністю: паразитологія, гельмінтологія.

З вересня 1987 року почала працювати у Чернігівському державному педагогічному інституті імені Т. Г. Шевченка на хіміко-біологічному факультеті. Викладала дисципліни «Зоологія безхребетних тварин», «Мікробіологія», «Фауна прісних вод», «Історія біології». Крім викладацької роботи, продовжувала займатися науковою працею. Наукові інтереси: ентомофауна та нематодофауна Чернігівщини. Була виконавцем держбюджетних тем. У 2015 році вийшла на пенсію.

Серед моїх студентів, котрі стали вченими-біологами, відомими не тільки в Україні, і пов'язали своє життя й подальшу наукову діяльність з нашим університетом, – Карпенко Юрій Олександрович, Лукаш Олександр

Васильович, Мехед Ольга Борисівна, Колесник Марина Олександрівна, Демченко Наталія Ростиславівна, Жиліна Тетяна Миколаївна, Ткачук Наталія Василівна, Кирієнко Світлана Володимирівна, Потоцька Світлана Олександрівна. То є предмет особливої гордості для мене і найвища оцінка моєї праці.

Шевченко В. Л.

СЛОВО ПРО НАУКОВЦЯ, ВЧИТЕЛЯ, КОЛЕГУ

Карпенко Юрій Олександрович, випускник хіміко-біологічного факультету 1993 року, кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри екології та охорони природи ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка:

Перше моє знайомство з Валентиною Леонідівною відбулося ще в студентські роки далекого 1988 року, коли я навчався на I курсі. Вона була куратором нашої групи та викладала зоологію безхребетних і навчальну практику із зоології. І ми, першокурсники, захоплено слухали її лекції простою, яскравою і доступною мовою, дивувалися багатогранності викладення навчального матеріалу і наведених прикладів, а також прагнули вивчити матеріал і за її лекціями, і за підручниками Наталі та Догеля.

Подальший мій життєвий шлях був пов'язаний з інститутом-університетом: шлях від асистента кафедри хімії, біології, завідувача агробіостанцією до завідувача кафедри екології та охорони природи, і – праця поряд вже з колегою Валентиною Леонідівною як мудрим вчителем, «дипломатом» факультету і радником, а просто – нашою «Леонідівною». Нелегко було вчорашньому студенту працювати на рівних поряд з досвідченим педагогом, науковцем та розуміючою людиною. Але багато років поспіль і працювали, і знаходили порозуміння та досліджували світ наших об'єктів, і від того часу підтримуємо гарні, доброзичливі наукові та людські стосунки.

Ще однією сторінкою нашої «наукової дружби», своєрідного ботаніко-зоолого-екологічного синтезу були виїзні ліцейні навчальні екологічні практики до різних районів нашої області, а це не тільки навчання студентів та ліцеїстів, але й живе спілкування, вечірнє коло біля вогнища, різні пригоди та зустрічі з місцевими аборигенами, допитливість до історії та бажання подорожувати і досліджувати світ природи.

Крім того, Валентина Леонідівна також є своєрідним «ботаніком», який захоплюється світом рослин, а у неї вдома, на Лісковиці та Подусівці, – справжня домашня оранжерея (і кімнатні квіти, і лимони, і монстера), на присадибній і дачній ділянках – маленька ботанічна колекція не тільки їстівних, але і декоративних рослин. Жоржини, хризантеми, айстри та майори «від Леонідівни» завжди є дуже красивими та великими, а на наших виставках осінніх композицій ще і їх прикрасою.

Демченко Наталія Ростиславівна, кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка:

Я надзвичайно щаслива, що на своєму життєвому шляху зустріла таку світлу, добру, розумну людину, такого майстра своєї справи, як Валентина Леонідівна Шевченко.

Цікаво працювати з людиною, відданою своїй справі. У Валентини Леонідівни є все: талант педагога, душевне тепло, зовнішня краса, розум, чуйність, терпіння, невичерпна енергія, духовна щирість.

Цікаво спілкуватись з Валентиною Леонідівною. Вона завжди знаходить час та теплі і потрібні слова, щоб вислухати, підтримати, порадити.

Все, що виконує Валентина Леонідівна, є вдалим прикладом поєднання ентузіазму, наукового пошуку та творчості.

Вона щира в стосунках з оточуючими, любляча дружина, мама та бабуся. Вироби, які створює своїми руками Валентина Леонідівна, випромінюють тепло, радість, любов.

Дякую Вам, Валентино Леонідівно, що Ви поруч!

Жиліна Тетяна Миколаївна, кандидат біологічних наук, доцент кафедри екології та охорони природи ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка:

Для меня Валентина Леонидовна – это Человек, Учитель и Учёный с большой буквы. Я считаю подарком

судьбы то, что встретила в жизни такого человека и имею возможность общаться и работать с ней.

В студенческие годы я познакомилась с Валентиной Леонидовной как со знающим и очень любящим свой предмет преподавателем. На полевой практике она привила мне любовь к самым маленьким представителям животного мира – беспозвоночным. Как руководитель дипломной работы, Валентина Леонидовна открыла для меня удивительный мир нематод, которые стали объектом моей научной деятельности.

Став коллегой, я узнала Валентину Леонидовну как человека с большой душой и искренним сердцем, всегда готового с радостью делиться своим опытом, знаниями и в любую минуту готового прийти на помощь. Валентина Леонидовна – это человек, который всегда внимательно выслушает, поймёт, даст совет и найдёт нужные слова для поддержки в трудную минуту. Находясь рядом с этим человеком, ты всегда окружён любовью, добротой, теплотой и заботой.

Много времени проведено бок о бок с Валентиной Леонидовной: за биноклем, изготавливая микропрепараты, за микроскопом, определяя трудно поддающихся определению нематод и за компьютером, анализируя полученные результаты при написании научных статей. В результате многолетних совместных трудов над познанием мира нематод у нас сформировался научный тандем: «Говорим Шевченко – подразумеваем Жилина, говорим Жилина – подразумеваем Шевченко». Очень надеюсь, что наш научный тандем продолжит творить и в будущем, ведь в мире нематод ещё так много неизвестного, разобраться в котором под силу только вместе...

Кириєнко Світлана Володимирівна, кандидат біологічних наук, доцент кафедри екології та охорони природи ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка:

Тонкий знавець людських душ

Про особливих людей завжди хочеться розповісти особливими словами. Але знаючи природну скромність, вихованість і порядність Валентини Леонідівни Шевченко, з якою я знайома більше 15 років, з впевненістю можу стверджувати, що нічого занадто патетичного, пафосного і вишуканого в свою адресу вона почути б не хотіла.

Про особистостей з непоказною глибинною мудрістю треба говорити просто і відкрито – так, як вони себе поведуть у житті, так, як самі себе сприймають. Від інших їх відрізняє життєвий оптимізм, легкість у спілкуванні, спокійність у поведінці, доброзичливість і толерантність, глибокий розум і тонкий гумор, тобто ті якості, які дозволяють бути впевненим, що істинна доброта і душевна досконалість існують.

Валентина Леонідівна – людина дуже гармонійна, щира і комунікабельна. Мені імponує її врівноваженість, зібраність, надійність, далекоглядність. Та найбільше я ціную в ній вміння розпізнати тонкі невловимі рухи чужої душі, здатність вчасно прийти на допомогу і знайти потрібні слова підтримки. Маючи внутрішню уважність і тактовність, вона дозволяє людям поряд з нею відчувати комфортність, впевненість і віру в краще. Неоціненний дар співпереживання, яким вона володіє, робить її незамінним порадиником, другом і співрозмовником.

Незламність поглядів, глибина переконань, природна чуйність, щирість і великодушність, безкорисливість і благородство, цілісність і мудрість – ось ті характеристики, які притаманні Валентині Леонідівні і які змушують ставитись до неї з повагою, любов'ю і щирістю.

Колесник Марина Олександрівна, доцент кафедри біології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, кандидат педагогічних наук, доцент:

Якщо говорити про світоглядні позиції людини, з її гідністю та напрочуд вдалим прагненням до самовдосконалення, це значить говорити про Валентину Леонідівну Шевченко. Професійність в поєднанні з творчою здатністю урізноманітнити предмет – риса, якою Валентина Леонідівна не тільки завжди вражала студентів та колег, але й навчала інших. Кажуть, що справжній метод в навчанні – це особистий приклад.

Пригадуються незабутні часи польових практик, навчальних занять та просто бесід на кафедрі; для неї не було занадто особистого, що б не було простим для вирішення. Вразлива здатність бачити красиве в кожній людині, глибоко відчувати її сподівання й прагнення – ось той для мене приклад, яким пишаюся й досі в своєму житті. Мабуть зайвим буде говорити, що коли Валентина Леонідівна поруч, то значить поруч стоять чуйність і доброта, виваженість і турбота.

Таким і має бути справжній педагог, професіонал своєї справи, людина, жінка, адже мудрий наставник і радник в такому поєднанні – рідкісне явище сьогодні, чому і варто навчитися нам, молодим викладачам та її учням. Дякуємо!

Лукаш Олександр Васильович, професор кафедри екології та охорони природи Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка, доктор біологічних наук, професор:

Колега, яка була і є наставницею

Слово "наставник" у перекладі з білоруської означає "вчитель". Особисто для мене Леонідівна (так вже звикли ми називати доцента, кандидата біологічних наук Шевченко Валентину Леонідівну) – вчитель у двох ролях. По-перше, у мої студентські роки вчила біологічним наукам, дуже цікаво викладаючи зоологію, фізіологію рослин та мікробіологію.

По-друге, була і залишається наставником по життю. Зауважу, що завдяки Леонідівні у моїй голові вже більш ніж 25 років непохитно утримується дуже корисний багаж із зоології безхребетних, який часом я дозволяю собі продемонструвати студентській аудиторії. Слід відзначити, що Валентина Леонідівна ніколи не ставилася із здивуванням, зверхньо і зі зневагою (як це іноді роблять викладачі) до того, що студент чогось не знає. Вона не просто давала нам знання, а вчила шукати нове. Те, що я запозичив від доцента Шевченко В. Л. – чіткість, логічність та конкретність при поясненні нового.

Леонідівна – це та людина, з якою я радився перед проведенням першого уроку у школі, від якої одержав корисні поради щодо доповіді до дипломної роботи та кандидатської дисертації. До неї першої я звертався і звертаюся у радісні і скорботні моменти мого життя.

Валентина Леонідівна належить до тих, хто вміє щиро радіти успіхам інших. Тому і не дивно, що до неї – миротворця – тягнуться люди, часом протилежні за поглядами.

Точки перетину наших інтересів – навчально-польові практики та наукова діяльність. Я в деталях пам'ятаю ті виїзні навчальні практики, які проводили ми з Леонідівною. Завдяки нашим спільним зусиллям, вони були не лише змістовними, а й цікавими за формою проведення: ботаніко-зоологічні марафони, нічні зоологічні екскурсії, посвята у біологи, біологічний "лікнеп" для місцевого населення, концерти...

Під час наукових експедицій з Леонідівною комфортно, цікаво, змістовно. Мабуть тому я так люблю дослідження.

Мехед Ольга Борисівна, кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри біології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка:

З Валентиною Леонідівною Шевченко я познайомилась ще школяркою-восьмикласницею, під час підготовки до участі у Всеукраїнській олімпіаді з біології. До сьогоднішнього дня пам'ятаю своє здивування і захоплення від спілкування з нею, від перегляду живих інфузорій під мікроскопом, вивчення колекцій комах. З впевненістю можу сказати, що своєю перемогою завдячую також Валентині Леонідівні, бо на практичному турі олімпіади таки потрібно було визначити комах. Після вступу до університету дуже приємно було першого вересня зустріти Валентину Леонідівну у складі викладачів кафедри біології. Курси, які вона викладала, назавжди запам'ятались своєю змістовністю, яскравістю прикладів. Кожного дня відчувалось, що людина працює із захопленням, любить свою роботу і цю любов передає студентам. Адже тільки надзвичайно захоплена своєю справою людина може спонукати студентів писати вірші, скажімо, про гельмінтів. Як колишня школярка, студентка, а тепер вже викладач і колега, з впевненістю можу сказати, що Валентина Леонідівна – чудовий професіонал, Викладач з великої літери, прекрасна людина, взірць, на який хочеться бути схожою. Хочу вклонитись Вам, Валентино Леонідівно, і подякувати Долі, за те, що познайомила мене з Вами.

З повагою, Мехед Ольга.

Іполітова Людмила Андріївна, провідний бібліограф Наукової бібліотеки ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка:

Валентина Леонідівна – надзвичайна людина. Здібний, талановитий науковець, мудрий, делікатний наставник, відповідальний, досвідчений колега, готовий будь-якої миті підставити своє плече тим, хто цього потребує, чарівна жінка, чудова господиня, яка обожає як основну справу свого життя – науку, так і свій дім, свої квіти, свою сім'ю, – все це

про неї, Валентину Леонідівну Шевченко. Завжди привітна, чуйна, людяна, вона вражає своєю безкорисливістю, відкритістю та доброзичливістю, а ще – вродженою скромністю та порядністю. Саме тому стільки гарних теплих слів вдячності сказали про неї її учні, нинішні колеги.

Колектив Наукової бібліотеки Чернігівського національного педагогічного університету приєднується до цих щирих слів, вітає Вас, шановна Валентино Леонідівно, з ювілеєм та із найкращими побажаннями дарує вам цю книгу, що містить ваш творчий науковий доробок за роки вагомій плідній праці.

ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ ВАЛЕНТИНИ ЛЕОНІДІВНИ ШЕВЧЕНКО

1986

1. Влияние длительного применения различных систем и доз удобрений на микрофлору и нематодофауну чернозёма мощного малогумусного в условиях лесостепи УССР // Микробиологические процессы в почвах и урожайность сельскохозяйственных культур : (материалы к секции респ. конф. «Пути повышения эффективности факторов интенсификации сельскохозяйственного производства». – Вильнюс, 1986. – С. 178–179. (Соавт.: Л. А. Кононюк).

1989

2. Влияние удобрений на микрофлору и фауну нематод под сахарной свеклой в условиях лесостепи УССР // Использование достижений микробиологической науки и повышение эффективности земледелия. – Киев, 1989. – С. 30–31.

3. Влияние удобрений на фауну нематод сахарной свеклы в условиях лесостепи УССР // Гельминтология сегодня: проблемы и перспективы : тез. докл. науч. конф. – Москва, 1989. – Т. 2. – С. 172.

1990

4. Про деякі елементи естетичного виховання у шкільному курсі біології // Співробітництво вузу і школи – найважливіша умова підготовки вчителя : тези доп. обл. наук.-метод. конф. – Чернігів, 1990. – С. 44–45. (Співавт.: В. І. Горностай, Н. Б. Сидоренко).

1991

5. Видовий склад фітонематод Чернігівської області // Проблеми історичного і географічного краєзнавства Чернігівщини. – Чернігів, 1991. – С. 63–64.

6. Добрива і вміст нематод у чорноземі, вилугуваному під цукровими буряками // Вісн. аграр. науки. – 1991. – № 10. – С. 25–27. (Співавт.: В. І. Торжевський, Л. М. Токмакова).

7. Рідкісні та зникаючі види комах Чернігівщини // Проблеми історичного і географічного краєзнавства Чернігівщини. – Чернігів, 1991. – С. 61–63. (Співавт.: В. О. Сердюк).

8. Рідкісні та зникаючі види комах Чернігівщини // Тези доповідей міжвузівської науково-практичної конференції, присвяченої 75-річчю Чернігівського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 1991. – Ч. 1. – С. 111–112.

9. Удосконалення практичного рівня викладання фізіології рослин в школі та вузі // Тези доповідей міжвузівської науково-практичної конференції, присвяченої 75-річчю Чернігівського державного педагогічного інституту ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 1991. – Ч. 1. – С. 105–106. (Співавт.: Н. Б. Сидоренко, В. І. Горностай).

1992

10. Жуки Мертвоїди та сонечка Чернігівщини // Тези доповідей міжвузівської науково-практичної конференції. – Чернігів, 1992. – Ч. 2. – С. 46–48. (Співавт.: Л. М. Грищенко).

11. Узагальнююче заняття по темі «Черви» // Питання педагогіки та методики вищої школи : тези доп. міжвуз. наук.-практ. конф. – Чернігів, 1992. – С. 156–157.

1993

12. Білани та німфаліди Чернігівщини // Проблеми історичного і географічного краєзнавства Чернігівщини. – Чернігів, 1993. – Вип. 2. – С. 102–105. (Співавт.: Н. Б. Сидоренко, О. А. Светюха).

1995

13. Вусачі Чернігівщини // Проблеми історичного і географічного краєзнавства Чернігівщини. – Чернігів, 1995. – Вип. 3. – С. 86.

14. Комахи Чернігівщини, які занесені до Червоної книги України // Проблеми історичного і географічного краєзнавства Чернігівщини. – Чернігів, 1995. – Вип. 3. – С. 87. (Співавт.: А. О. Михальченко).

1996

15. Лускокрилі та твердокрилі Червоної книги на Чернігівщині // Екологія, охорона природи, екологічна освіта і виховання : зб. ст., присвяч. 80-річчю Чернігів. держ. пед. ін-ту ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 1996. – С. 61–63.

1997

16. Медоноси та декоративні рослини в природі та культурі // Рідкісні та корисні рослини флори Чернігівщини в природі та культурі. – Київ, 1997. – С. 34–43.

1998

17. Оценка комплексного влияния загрязнения на зоокомпонент реки Стрижень // Экология и молодёжь : (Исследования экосистем в условиях радиоактивного и техногенного загрязнения окружающей среды) : материалы Первой междунар. науч.-практ. конф. – Гомель, 1998. – Т. 1, ч. 2. – С. 145–146. (Співавт.: Д. Б. Юдін, І. А. Мунасіпова).

1999

18. Вплив екологічних факторів на фауну фітонематод різних екосистем // Науковий вісник : зб. наук.- техн. пр. – Львів, 1999. – Вип. 9.11. – С. 57–62. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

2001

19. Дивосвіт природи Чернігівщини : [навч. посіб. для вчителів] / Чернігів. держ. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. В. Гоголя ; ред. Ю. О. Карпенко. – Чернігів, 2001. – 186 с. (Співавт.: В. І. Горностай, Ю. О. Карпенко, І. В. Марисова, Н. Б. Сидоренко, К. А. Семеніхіна, В. О. Сердюк, П. М. Шешурак).

20. Дивосвіт природи Чернігівщини : в 3 кн. Кн. 1 : Зелений оксамит лісів : [навч. посіб. для вчителів] / Чернігів. держ. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. В. Гоголя ; заг. ред. І. В. Марисової та В. О. Сердюка. – Чернігів, 2001. – 52 с. (Співавт.: В. І. Горностай, Ю. О. Карпенко, І. В. Марисова, Н. Б. Сидоренко, К. А. Семеніхіна, В. О. Сердюк, П. М. Шешурак).

21. Дивосвіт природи Чернігівщини : в 3 кн. Кн. 2 : Луків сіверських різнотрав'я. Світ імлістих боліт і водойм : [навч. посіб. для вчителів] / Чернігів. держ. пед. ун-т

ім. Т. Г. Шевченка, Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. В. Гоголя ; заг. ред. І. В. Марисової та В. О. Сердюка. – Чернігів, 2001. – 44 с. (Співавт.: В. І. Горностаї, Ю. О. Карпенко, І. В. Марисова, Н. Б. Сидоренко, К. А. Семеніхіна, В. О. Сердюк, П. М. Шешурак).

22. Дивосвіт природи Чернігівщини : в 3 кн. Кн. 3 : Раритети мальовничої Чернігівщини. Живий світ поряд з людиною : [навч. посіб. для вчителів] / Чернігів. держ. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. В. Гоголя ; ред. Ю. О. Карпенко. – Чернігів, 2001. – 92 с. (Співавт.: В. І. Горностаї, Ю. О. Карпенко, І. В. Марисова, Н. Б. Сидоренко, К. А. Семеніхіна, В. О. Сердюк, П. М. Шешурак).

2002

23. Експедиція в природу «Світ безхребетних біля людини» // Хімія. Біологія. – 2002. – № 52. – С. 23–29.

24. Некоторые интересные находки чешуекрылых (Insecta, Lepidoptera) в Черниговской области // Вестн. зоологии. – 2002. – Т. 36, № 3. – С. 70–80. (Співавт.: П. Н. Шешурак, М. В. Кучерява).

25. Раритети природи Чернігівщини // Природно-заповідний фонд Чернігівської області / під заг. ред. Ю. О. Карпенка. – Чернігів, 2002. – С. 212–228. (Співавт.: Ю. О. Карпенко).

2003

26. О подготовке нового издания Красной книги Украины // VI з'їзд Українського ентомологічного товариства (Біла Церква, 8–11 верес. 2003 р.). – Ніжин, 2003. – С. 148. (Співавт.: П. Н. Шешурак).

27. Сонечка (Coleoptera, Coccinellidae) Чернігівщини у фондах кафедри біології Чернігівського державного педагогічного університету // VI з'їзд Українського ентомологічного товариства (Біла Церква, 8–11 верес. 2003 р.). – Ніжин, 2003. – С. 14. (Співавт.: Т. М. Боровинська, П. Н. Шешурак).

2004

28. Альбом для лабораторних занять з зоології безхребетних. – Чернігів : ЧДПУ, 2004. – 81 с. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

29. Екологічні проблеми Чернігівщини // Екологічний стан Чернігівської області : посіб. для вчителів. – Київ, 2004. – С. 4–13. (Співавт.: О. В. Лукаш).

30. Комп'ютерний контроль навчальних досягнень студентів при вивченні теми «Молюски» // Природничі науки на межі століть (до 70-річчя природничо-географічного факультету НДПУ) : пр. наук.-практ. конф. (м. Ніжин, 23–25 берез. 2004 р.). – Ніжин, 2004. – С. 237–238. (Співавт.: І. М. Лукаш).

31. Паразитичні нематоди картоплі на Півночі України // Природничі науки на межі століть (до 70-річчя природничо-географічного факультету НДПУ) : пр. наук.-практ. конф. (м. Ніжин, 23–25 берез. 2004 р.). – Ніжин, 2004. – С. 35–36. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

32. Систематичний склад твердокрилих околиць міста Семенівка // Природничі науки на межі століть (до 70-річчя природничо-географічного факультету НДПУ) : пр. наук.-практ. конф. (м. Ніжин, 23–25 берез. 2004 р.). – Ніжин, 2004. – С. 109. (Співавт.: П. А. Бузунко, П. М. Шешурак).

2005

33. К изучению жуков-мертвоедов (Coleoptera, Silphidae) Черниговской области (Украина) // Загальна і прикладна ентомологія в Україні : тези доп. наук. ентомолог. конф., присвяч. пам'яті чл.-кор. НАН України, д-ра біол. наук, проф. Володимира Гдальєвича Доліна (м. Львів, 15–19 серп. 2005 р.). – Львів, 2005. – С. 238–240.

34. О подготовке нового издания Красной книги Украины // Рідкісні та зникаючі види комах і концепції Червоної книги України : зб. наук. пр. за матеріалами наук. конф. (Київ, 29–31 берез. 2004 р.) / НАН України, Укр. етномолог. т-во, Ін-т зоології ім. І. І. Шмальгаузена, Київ. відня Укр. етномолог. т-ва ; голов. ред. В. Г. Радченко. – Київ, 2005. – С. 150–153. (Співавт.: П. М. Шешурак).

2006

35. Видовий склад дощових червів Чернігівщини // Молодь та поступ біології : зб. тез Другої міжнар. наук. конф. студентів і аспірантів (м. Львів, 21–24 берез. 2006 р.). – Львів, 2006. – С. 269–270. (Співавт.: Л. В. Шкель).

36. Методичні вказівки до виконання та оформлення курсових та дипломних робіт для студентів хіміко-біологічного факультету / Чернігів. держ. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 2006. – 41 с. (Співавт.: Ю. О. Карпенко, І. М. Курмакова, О. П. Третьак).

37. Нематоди як один з компонентів ґрунтових біоценозів // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. Серія: Біологічні науки / Чернігів. держ. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 2006. – Вип. 40, № 1. – С. 104–108.

38. Эколого-трофический анализ фауны почвенных нематод урбанизованных лесных биоценозов // Современные проблемы популяционной экологии : материалы IX Междунар. науч.-практ. экол. конф. (г. Белгород, 2–5 окт. 2006 г.). – Белгород, 2006. – С. 228–229.

2007

39. Булавоусые чешуекрылые (Lepidoptera: Rhopalosera) планируемого Днепровского национального природного парка и его окрестностей (Черниговская обл., Украина) // Известия Харьковского энтомологического общества. – Харьков, 2007 (2008). – Т. XV, вып. 1–2. – С. 153–159. (Соавт.: П. Н. Шешурак, А. В. Чечь, В. В. Кавурка, Ю. Н. Шимко).

40. Нематоди лісової підстилки різних типів лісу Чернігівського Полісся // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Біологія. – Тернопіль, 2007. – № 1 (31). – С. 64–67. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

41. Нематодофауна ґрунту та підстилки березового лісу // Биоразнообразие и роль животных в экосистемах : материалы IV Междунар. науч. конф. (Днепропетровск, 9–12 окт. 2007 г.). / отв. ред. А. Е. Пахомов. – Днепропетровск, 2007. – С. 223–224.

2008

42. Методика складання і розв'язування задач з біології [Електронний ресурс] : навч.-метод. посіб. – Чернігів : ЧНПУ, 2008. – Комп'ютер. файл. (Співавт.: М. О. Колесник).

43. Нематоди ґрунту березових лісів Чернігівського Полісся // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. Серія: Екологія. Біологічні науки / редкол.: В. О. Пашенко [та ін.]. – Полтава, 2008. – Вип. 5 (63). – С. 90–94.

2009

44. Ліси Чернігівщини в аспекті радіоактивного забруднення // Екол. вісн. – 2009. – № 6 (58). – С. 25–26. (Співавт.: О. В. Лукаш).

45. Нематоди підстилки соснових лісів регіонального ландшафтного парку «Міжрічинський» // Зоологічна наука у сучасному суспільстві : матеріали Всеукр. наук. конф., присвяч. 175-річчю заснування каф. зоології. – Київ, 2009. – С. 504–506.

46. Preliminary account of the tardigrades of Ukraine // 11 th International Symposium on Tardigrada Conference Guide; Tubingen, Germany, 3–6 August 2009. – Текст: англ. (Coauthors: Ye. O. Kiosya, V. V. Inshina, N. G. Sergeeva, D. A. Shabanov).

2010

47. Аналіз залежності динаміки чисельності фітонематод у ризосфері картоплі від різних факторів // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення у загальноосвітній та вищій школі : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Полтава, 2010. – С. 164. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

48. Причини випадіння саджанців сосни у Семенівському держлісгоспі Чернігівської області // Фіторізноманіття прикордонних територій України, Росії та

Білорусі у постчорнобильський період : зб. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф., 17–18 груд. 2010 р., Чернігів, Україна / Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Чернігів. обл. орг. Всеукр. екол. ліги. – Київ, 2010. – С. 262–267. (Співавт.: М. П. Штаба).

49. Редкие виды жуков усачей (Coleoptera: Cerambycidae) на Черниговщине // Сучасні проблеми ентомології : матеріали наук. конф., присвяч. 60-й річниці створення Укр. ентомол. т-ва (15–17 жовт. 2010 р., м. Умань Черкас. обл.). – Київ, 2010. – С. 187. (Співавт.: П. Н. Шешурак).

50. Фитонематоды сосновых лесов Черниговского Полесья // Теоретические и практические проблемы паразитологии : материалы Междунар. науч. конф. – Москва, 2010. – С. 423–427. (Соавт.: Т. Н. Жилина, А. В. Лукаш).

51. Характеристика фауни ґрунтових нематод соснових лісів Чернігівщини // Фіторізноманіття прикордонних територій України, Росії та Білорусі у постчорнобильський період : зб. ст. за матеріалами міжнар. наук. конф., 17–18 груд. 2010 р., Чернігів, Україна / Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Чернігів. обл. орг. Всеукр. екол. ліги. – Київ, 2010. – С. 256–261.

2011

52. Нематоды лесной подстилки Черниговского Полесья // Нематоды естественных и трансформированных экосистем : сб. науч. ст. по материалам IX симп. Рос. о-ва нематологов с междунар. участием, Петрозаводск, 27 июня – 01 июля 2011 г. – Петрозаводск, 2011. – С. 104–105.

53. Структурно-функціональна диференціація фауни ґрунтових нематод радіоактивно забруднених березово-

соснових лісів // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Біологія. – Тернопіль, 2011. – № 2 (47). – С. 155–158. (Співавт.: О. В. Лукаш).

54. Характеристика фауни ґрунтових нематод лісових екосистем Новгород-Сіверського Полісся // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 20, Біологія. – Київ, 2011. – Вип. 3. – С. 119–125. (Співавт.: О. В. Лукаш).

2012

55. Вплив антропогенного фактора на різноманітність фітонематод у ґрунті // Биоразнообразие и устойчивое развитие : тез. докл. II Междунар. науч.-практ. конф. (Симферополь, 12–16 сент. 2012 г.) – Симферополь, 2012. – С. 463–464. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

56. Вплив антропогенного фактора на різноманіття фітонематод в ґрунті // Природа Західного Полісся та прилеглих територій : зб. наук. пр. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; за заг. ред. Ф. В. Зузука. – Луцьк, 2012. – № 9. – С. 192–197. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

57. Количественная структура нематодных сообществ естественных и трансформированных экосистем // Структурно-функциональные изменения в популяциях и сообществах на территориях с разным уровнем антропогенной нагрузки : материалы XII Междунар. науч.-практ. экол. конф., Белгород, 9–12 окт. 2012 г. / НИУ БелГУ ; отв. за вып. А. В. Присный. – Белгород, 2012. – С. 70–71. (Соавт.: Т. Н. Жилина).

58. Моніторинг стану популяцій фітонематод у природних та антропогенно трансформованих ценозах

// Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Біологія. – Ужгород, 2012. – Вип. 32. – С. 135–139. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

59. Морфометричні особливості *Gracilacus audriellus* (Brown, 1959) Raski, 1962 (Nematoda: Paratylenchidae) з Чернігівського Полісся // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 20, Біологія. – Київ, 2012. – Вип. 4. – С. 89–94. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

60. Напрями учнівських науково-дослідницьких робіт із зоології // Методичні рекомендації щодо підготовки дослідницьких робіт учнями – членами відділень «Хімія та біологія», «Екологія та аграрні науки» Малої академії наук. – Чернігів, 2012. – С. 36–39. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

61. Характеристика фауны фитонематод естественных и антропогенно трансформированных ценозов // Современные проблемы общей паразитологии : материалы Междунар. науч. конф. (30 окт. – 1 нояб. 2012 г., Москва). – Москва, 2012. – С. 387–391. (Соавт.: Т. Н. Жилина).

2013

62. Ґрунтові нематоди лісів гідрологічного заказника «Петрове» (Чернігівська область) // Навколишнє середовище і здоров'я людини : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. семінару (Полтава, 25–26 верес., 2012 р.). – Полтава, 2013. – С. 30–34. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

63. Ґрунтові нематоди лісів природно-заповідних територій Чернігівського Полісся // Ліси, парки, технології: сьогодення та майбутнє : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 28–29 берез. 2013 р. – Київ, 2013. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

64. Зоорізноманіття лісових територій ПЗФ поліської частини Чернігівської області // Біологічне та ландшафтне різноманіття лісових територій ПЗФ Лівобережного Полісся в межах Чернігівської області / під заг. ред. Т. Л. Андрієнко-Малюк. – Чернігів, 2013. – С. 87–122. (Співавт.: Т. М. Жиліна, Н. В. Назаров).

65. Классификационная схема и оптимизация сеяных лугов поймы реки Снов в приграничной полосе Украины и России // Тенденции и инновации современной науки : материалы XX Междунар. науч.-практ. конф. (Краснодар, 17 сент. 2013 г.). – Краснодар, 2013. – С. 60. (Соавт.: А. В. Лукаш, С. Н. Миненок).

66. Почвообитающие нематоды сосновых лесов природно-заповедных территорий Черниговщины // 10-й Международный нематологический симпозиум и научная школа по теоретической и прикладной нематологии для молодых учёных, Голицыно – Большие Вязёмы, 01–05 июля 2013 г. – Большие Вязёмы, 2013. – С. 20–22. (Соавт.: Т. Н. Жилина).

2014

67. Моніторинг природно-заповідних територій Чернігівського Полісся за показниками структури та видового складу нематодокомплексів різних типів лісу // Природничий альманах. Серія: Біологічні науки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2014. – Вип. 20. – С. 87–96. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

68. Особливості вертикального розподілу нематод лісових екосистем гідрологічного заказника «Петрове» // Биоразнообразие и устойчивое развитие : материалы докл. III Междунар. науч.-практ. конф. (Симферополь, 15–19 сент.

2014 г.). – Симферополь, 2014. – С. 387–389. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

69. Почвенные нематоды лесных экосистем левобережной поймы и боровой террасы Днепра // Трансграничное сотрудничество в области экологической безопасности и охраны окружающей среды : материалы III Междунар. науч.-практ. конф., 12 сент. 2014 г., г. Мозырь, Респ. Беларусь / Гомел. обл. ком. природ. ресурсов и охраны окружающей среды, Гомел. гос. ун-т, Мозыр. гос. пед. ун-т. – Гомель, 2014. – С. 51–54. (Соавт.: Т. Н. Жилина).

70. Різноманітність ґрунтових нематод природно-заповідних територій Чернігівського Полісся // Заповід. справа. – 2014. – № 1 (20). – С. 72–76. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

71. Фауна фітонематод екосистем поліської частини заплави Дніпра // Природні та антропогенно трансформовані екосистеми прикордонних територій у постчорнобильський період : матеріали міжнар. наук. конф. «Природні та техногеннозмінені екосистеми прикордонних територій у постчорнобильський період» та міжнар. наук.-практ. студент. конф. «Структурно-функціональна організація природних і антропогенно трансформованих екосистем прикордонних територій» (9–11 жовт. 2014 р., Чернігів, Україна) : зб. ст. / редкол.: О. В. Лукаш (голова) [та ін.]. – Чернігів, 2014. – С. 79–83. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

72. Фітонематоди епіфітних мохів Чернігівського Полісся // Вивчення та збереження біорізноманіття в сучасних умовах : матеріали заоч. Всеукр. наук. конф., присвяч. 180-річчю заснування каф. зоології (Київ, верес. 2014 р.). – Київ, 2014. – С. 75–76. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

73. Флористический состав и структура сеяных и естественных лугов пойм рек Снов и Ревна в приграничной

полосе України и России // Современная наука: тенденции развития : материалы VI Междунар. науч.-практ. конф. (24 дек. 2013 г.) : сб. науч. ст. – Краснодар, 2014. – Т. II. – С. 135–138. (Совавт.: А. В. Лукаш, С. Н. Миненок).

2015

74. Грунтові нематоди лісових екосистем Мезинського національного природного парку // Регіональні аспекти флористичних і фауністичних досліджень : матеріали Другої міжнар. наук.-практ. конф. (24–25 квіт. 2015 р., смт. Путила, Чернівець. обл., Україна) / наук. ред. І. В. Скільський, А. В. Юзик ; М-во екології та природ. ресурсів України, НПП «Черемоський» [та ін.]. – Чернівці, 2015. – С. 208–210. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

75. Екотрофні особливості угруповань нематод лучних екосистем Мезинського НПП // Історико-археологічний та природно-екологічний потенціал Мезинської округи: минуле, сучасне та перспективи розбудови : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяч. 50-й річниці заснування Мезин. археол. наук.-дослід. музею та 85-літтю від дня народж. відомого красзнавця і археолога, засн. Мезин. музею В. Є. Куриленка (Чернігів–Свердловка–Мезин, 17–18 верес. 2015 р.). – Чернігів, 2015. – С. 71–74. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

76. Паразитичні види фітонематод лісових та лучних екосистем Мезинського національного природного парку // Актуальні питання біологічної науки : матеріали I Міжнар. заоч. наук.-практ. конф. (25 берез. 2015 р., Ніжин). – Ніжин, 2015. – С. 149–152. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

77. Таксономічна різноманітність ґрунтових нематод лісових та лучних екосистем Мезинського НПП // Літопис природи / М-во екології та природ. ресурсів України, НПП «Мезинський». – Мезин, 2015. – Кн. VIII : 2014 рік. – С. 149–175. (Співавт.: Т. М. Жиліна).

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК СПІВАВТОРІВ

Боровинська Т. М. 27
Бузунко П. А. 32
Горностай В. І. 4, 9, 19, 20, 21, 22
Грищенко Л. М. 10
Жиліна Т. М. 18, 28, 31, 40, 47, 50, 55, 56, 57, 58, 59, 60,
61, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77
Іншіна В. В. 46
Кавурка В. В. 39
Карпенко Ю. О. 19, 20, 21, 22, 25, 36
Кіося Е. О. 46
Колесник М. О. 42
Кононюк Л. А. 1
Курмакова І. М. 36
Кучерява М. В. 24
Лукаш І. М. 30
Лукаш О. В. 29, 44, 50, 53, 54, 65, 73
Марисова І. В. 19, 20, 21, 22
Миненок С. М. 65, 73
Михальченко А. О. 14
Мунасіпова І. А. 17
Назаров Н. В. 64
Светюха О. А. 12
Семеніхіна К. А. 19, 20, 21, 22
Сергеєва Н. Г. 46
Сердюк В. О. 7, 19, 20, 21, 22
Сидоренко Н. Б. 4, 9, 12, 19, 20, 21, 22
Токмакова Л. М. 6
Торжевський В. І. 6
Третяк О. П. 36
Чечь А. В. 39
Шабанов Д. А. 46
Шешурак П. М. 19, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 32, 34, 39, 49
Шимко Ю. М. 39
Шкель Л. В. 35
Штаба М. П. 48
Юдін Д. Б. 17

ПОКАЖЧИК ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ

р. Дніпро 69, 71
Дніпровський НПП 39
Мезинський НПП 74, 75, 76, 77
нац. ландшафт. парк «Міжрічинський» 45
Новгород-Сіверське Полісся 54
гідрол. заказник «Петрове» 62, 68
Північ України 31
р. Ревна 73
Росія 65, 73
Семенівка 32, 48
р. Снов 65, 73
р. Стрижень 17
Україна 26, 34, 39, 46, 65, 73
УРСР 1, 2, 3
Чернігівська обл. 5, 24, 33, 39, 48, 62, 64
Чернігівське Полісся 40, 43, 50, 52, 59, 63, 67, 70,
72
Чернігівщина 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21,
22, 25, 27, 29, 35, 44, 49, 51, 66

ЗМІСТ

Від упорядників.....	3
Автобіографія.....	4
Слово про Науковця, Вчителя, Колегу.....	6
Хронологічний покажчик праць Валентини Леонідівни Шевченко.....	14
Іменний покажчик співавторів.....	29
Покажчик природно-географічних назв.....	30

Валентина Леонідівна Шевченко
(Бібліографічний покажчик)

Уклад. Л. А. Іполітова
Відп. ред. Г. Г. Макарова
Комп'ютер. набір Л. А. Іполітова

Наукова бібліотека Чернігівського національного
педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка
Вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів 14013
Тел. 8(04622) 3-70-64 e-mail: biblioteka@chgu.edu.ua